

Motion till riksdagen 2005/06:A414

av **Anders G Högmark m.fl. (m)**

Anslagsmotion Utgiftsområde 13 och 14

1 Sammanfattning

En väl fungerande arbetsmarknad och arbetsmarknadspolitik i vid mening är viktig för att säkerställa att de människor som drabbas av arbetslöshet snabbt återkommer i arbete och inte fastnar i ett långvarigt bidragsberoende. Ur ett mänskligt perspektiv är det utanförskap som många hamnar i när de står utanför arbetsmarknaden oförsvarligt. Det är både ett slöseri med samhällets resurser och bristande respekt för människors värde att inte ta till vara deras förmågor.

Vi vill ändra på detta och skapa ett samhällsklimat som uppmuntrar arbete, kreativitet, skapande och kunskapssökande. Det skall finnas möjligheter för den enskilde individen att forma sin egen tillvaro och förbättra sin livssituation efter egen förmåga. Vi vill med vår politik skapa de förutsättningar som krävs för att arbetsmarknaden skall fungera, vara flexibel och svara mot de behov som enskilda individer och företag har. Under dessa förutsättningar kan produktionen och tillväxten bli högre och inflationen hållas i schack. Att genomföra reformer för att förbättra arbetsmarknaden är således en av de mest prioriterade uppgifterna de kommande åren.

Allians för Sverige vill skärpa inslaget av omställningsförsäkring i syfte att tydliggöra arbetslinjen och stimulera människor till att snabbt komma tillbaka till arbete.

Det är av yttersta vikt att den som är arbetslös får stöd omedelbart, att individen sätts i centrum och att åtgärder skräddarsys för individuella olika behov. Vi menar att en åtgärdsinriktad handlingsplan av högre kvalitet än dagens bör upprättas så tidigt som möjligt. Det är viktigt att olika typer av arbetsförmedlingar, bemanningsföretag, Trygghetsrådet m.m. kan utveckla sina komparativa fördelar och anpassa sina tjänster till de arbets sökandes behov av vägledning.

Vi förordar också en förändring av arbetsmarknadspolitik. Tydligare mål för politiken måste läggas fast. Arbetsmarknadsverket måste få en mer självständig roll och en organisation som ger bättre förutsättningar för en effektiv arbetsmarknadspolitik. Allians för Sverige vill prioritera matchningen mellan

Fel! Okänt namn på

arbetsökande och lediga jobb, ökad konkurrens genom större utbud av olika utbildningsanordnare och förbättrad kontroll. För detta är det nödvändigt att införa en enhetlig myndighetsorganisation, ge myndigheten en självständig professionell ledning och minska det politiska inflytandet.

För att kunna möta det ökade utbudet är det viktigt att förutsättningar för jobbtillväxt skapas. Moderaterna och våra allianspartier föreslår ett brett program som gör det lönsamt att arbeta. Det innefattar bl.a. arbetsgivaravgifts-sänkningar för nyrekryteringar i företagen och inrättandet av nystartsjobb för de grupper som står långt från arbetsmarknaden. Moderaterna presenterar ett omfattande program för att göra det enklare för företagen att anställa. Småföretagen är i detta sammanhang en särskilt viktig grupp när det gäller att skapa sysselsättning. Programmet i dess helhet återges i Moderaternas ekonomisk-politiska motion "Politik för arbete och välfärd" (2005/06:Fi240).

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringens förslag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering av skattekonto av vissa stöd avvisas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetslöshetsförsäkringen måste fungera som en omställningsförsäkring.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetsmarknadspolitiken måste bli effektiv.
4. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 enligt uppställningen:

Anslag	Anslagsförändring
A 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	-200 000
A 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-9 580 000
A 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	-893 000
A 22:4 Lönebidrag och Samhall	200 000
A 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	-45 768
A 22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	-7 703
A 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	500 000

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ny myndighet inrättas under namnet Ombudsmannen mot diskriminering.
6. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 enligt uppställningen:

Anslag	Anslagsförändring
A 23:1 Arbetsmiljöverket	-100 000
A 23:2 Arbetslivsinstitutet	-189 067

Anslag	Anslagsförändring
A 23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.	-44 382
A 23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)	-9 218
A 24:1 Jämställdhetsombudsmannen	-28 346
A 24:3 Delegationen för stöd till jämställdhetsintegrering	-2 000
A 24:4 Ombudsmannen mot diskriminering (nytt anslag)	80 695

3 Bakgrund

Under det senaste året har arbetsmarknaden fortsatt att försvagas. I augusti hade nästan var femte arbetslös varit detta i mer än 6 månader. Det är bekymrande att ungdomarnas arbetslöshet fortsätter att öka. Den senaste månadens konjunkturtecken på en svag vändning av sysselsättningen betyder inte att vi kan slå oss till ro. Sysselsättningen ligger i dag på nivåer som vida understiger de mot slutet av 1980-talet. I dag är det drygt 400 000 fler personer som står utanför arbetskraften än för 15 år sedan. Förutom att nästan en kvarts miljon människor är arbetslösa, arbetar ungefär lika många färre timmar än de skulle vilja. Till detta kan läggas sjukfrånvarande (utanför arbetskraften) och förtidspensionerade. Då står nästan 1,5 miljon människor utanför arbetsmarknaden.

Vår politik syftar till att motivera dem som står utanför arbetsmarknaden att söka sig tillbaka genom att öka det ekonomiska utbytet att arbeta. Det är nödvändigt att arbetslöshetsersättningen och regelverket däromkring utformas för att stimulera arbetslösa att tidigt i arbetslöshetsperioden söka nya arbeten. Hon/han måste omedelbart få omfattande stöd från arbetsförmedlingen och, när så behövs, individuellt anpassade åtgärder för att möta de nya kompetenskrav som ställs.

Arbetsmarknadspolitiken i stort skall inriktas på att hålla den långsiktiga arbetslösheten på en låg nivå utan att inflationen tar fart. Genom att formulera ett fåtal övergripande mål för Arbetsmarknadsverkets verksamhet, ges större spelrum än i dag för AMS att självt bedöma hur resurserna skall fördelas mellan förmedlingsverksamhet, åtgärder och anställningsstöd.

Moderaternas och våra allianspartiers satsningar gör att arbetsutbudet ökar. Detta måste mötas med kraftfulla insatser som påverkar efterfrågan på arbetskraft. Moderaterna presenterar ett antal förslag som gör det enklare för företagen att anställa. Det är särskilt viktigt att småföretagen börjar våga anställa, då dessa väntas stå för merparten av den framtida sysselsättningsökningen.

I den ekonomisk-politiska motionen "Politik för arbete och välfärd" 2005/06:Fi240 redovisar vi i sin helhet Moderaternas program för ökad sysselsättning.

Fel! Okänt namn på

4 Utgiftsområde 13 – arbetsmarknad

4.1 En omställningsförsäkring som ger trygghet

Arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring. Allians för Sverige föreslår att arbetslöshetsersättningen skall vara 80 procent av förlorad inkomst under de första 200 dagarna och 70 procent därefter.¹ Därmed skapas incitament för de arbetssökande att i ett tidigt skede söka mer intensivt efter jobb. Sammanlagt utgår ersättning i arbetslöshetsförsäkringen i maximalt 300 dagar (motsvarar knappt 14 månader). Arbetslösa med försörjningsansvar för barn kan dock få ersättning under 450 dagar (motsvarar knappt 21 månader).

Alliansen föreslår vidare att arbetsvillkoret skärps till 80 timmars arbete i månaden under 6 månader. Studerandevillkoret tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till högst 5 år. Arbetslöshetsersättningen baseras på de senaste 12 månadernas inkomster.

Det är viktigt att arbetslöshetsförsäkringen är tidsbegränsad. Studier visar att passivt kontantstöd inte har några positiva effekter på sökintensiteten. Vi menar emellertid att det är orimligt att räkna med att de som inte fått något arbete efter 300 dagar skall lämnas helt utanför systemet utan fortsatt stöd. Allianspartierna föreslår att arbetssökande, som varit arbetslösa i mer än 300 dagar, ingår i en jobb- och utvecklingsfond med ett mer individanpassat program av åtgärder än det som aktivitetsgarantin erbjuder i dag. Ersättningsnivån skall vara 65 procent i jobb- och utvecklingsgarantin. Den högsta dagpenningen blir 680 kronor per dag.

Moderaterna avvisar regeringens förslag om 5 000 platser i utbildningsvikariatet, 13 000 praktikplatser och 4 000 i akademikerpraktik.² När det gäller regeringens satsningar på traditionella arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som arbetspraktik t.ex., menar Moderaterna att satsningar på en permanent ökning av företagets efterfrågan på arbetskraft är en mer framkomlig och långsiktig väg att gå. Det gäller särskilt akademikers möjligheter att få jobb. Det är viktigt för en akademiker som satsat både tid och resurser på en hög utbildning, att Sveriges ekonomi fungerar och att det finns jobb att söka.

Enligt en nyligen publicerad rapport av akademikerfacket Saco saknas ofta kompetens hos arbetsförmedlingarna när det gäller sökande med hög akademisk kompetens.³ Våra förslag om en förändring av Arbetsmarknadsverkets organisation och arbetssätt gör satsningar på särskilda akademikerförmedlingar möjliga. Bemanningsföretagen, Trygghetsrådet och andra aktörer på arbetsmarknaden kan etableras för olika målgrupper och få en viktigare roll i den framtida arbetsmarknadspolitiken. (Se vidare avsnitt 4.4).

¹ Se RUT-PM 2005:1753, 2005:2074 för beräkningar.

² Regeringen anslår medel för i genomsnitt 5 000 platser i utbildningsvikariatet under 2006.

³ Wennström, O och Diehl, J (2005), "Kundperspektiv på arbetsförmedlingen", Sacorapport.

Regeringens satsningar på 15 000 plusjobb i genomsnitt nästa år avvisas, emedan avsatta medel i form av skattekreditering överföres till kommunerna i Moderaternas ekonomisk-politiska motion 2005/06:Fi240. Vi avvisar därmed också den merkostnadsersättning som belastar utgiftsområdet från plusjobben. Vi anser att det är olämpligt att expandera volymen av åtgärder i ett läge där bedömare räknar med att de lediga resurserna på arbetsmarknaden minskar.

Vi motsätter oss vidare att arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan ökas utan att detta belastar utgiftssidan fullt ut. Genom att regeringen finansierar åtgärder med minskade intäkter, i stället för ökade utgifter, undanröjs påfrestningar på budgeteringsmarginalen. Moderaterna menar att utgiftstaken skall justeras med motsvarande belopp som skattekrediteringen utgör.

Regeringens satsningar på utbildning i form av lärlingsplatser och kvalificerad yrkesutbildning ligger i linje med tidigare moderata förslag. Vi menar emellertid att lärlingsutbildningen skall vara permanent och kopplad till den ordinarie gymnasieskolan, i enlighet med motionen ”En modern lärlingsutbildning” 2005/06:Ub515.

Vi har sedan tidigare kritiserat regeringens friårsverksamhet. Vi anser inte att det är motiverat att införa möjligheten till friår, när behovet att öka arbetsutbudet är så stort. Vi har också tidigare föreslagit att åtgärderna skall minska med 20 000 platser. Allians för Sverige är överens om att minska åtgärdsvolymen med 20 000 platser och att friåret tas bort.

4.2 Aktiva förmedlingar når bättre resultat

Det är viktigt att den arbetslöse omedelbart får stöd i sitt sökande efter arbete. All erfarenhet tyder på att anställningsbarheten sjunker snabbt. Utvärderingar visar att arbetsförmedlingar som engagerar sig i de arbetssökande, har aktiv kontakt med potentiella arbetsgivare och snabbt upprättar individuella handlingsplaner lyckas bättre med att hitta arbeten som passar de arbetssökande.

I dagens system finns krav på att en formell handlingsplan upprättas inom 100 dagar. Vi menar att detta krav kan bli tydligare och att en åtgärdsinriktad handlingsplan bör upprättas så tidigt som möjligt under arbetslöshetsperioden, allra senast inom exempelvis 30–40 ersättningsdagar. Trots att kvaliteten på dessa handlingsplaner är skiftande och nyttan av dessa i vissa fall kan ifrågasättas, anser vi dessa viktiga och de ger arbetsförmedlaren och arbetssökanden anledning att träffas personligen vid ett flertal tillfällen i sökprocessen. Med en mer åtgärdsinriktad handlingsplan kan kvaliteten höjas.

Det är också viktigt att arbetsvillkoret upprätthålls mer effektivt i arbetslöshetsförsäkringen. Moderaterna föreslår ett antal åtgärder för hur arbetsförmedlingarna skall kunna följa upp den arbetslöses sökaktiviteter. Vi föreslår en ändring i dagens sanktionssystem, som ger mildare sanktioner men i omedelbar anslutning till den arbetssökandes redovisning av sin jobbsökaraktivitet. Detta utvecklas närmare i den ekonomisk-politiska budgetmotionen (2005/06:Fi240).

Moderaterna säger ja till den förstärkning av personalresurser vid AMS som regeringen föreslår. Moderaternas förslag till en förbättrad kontroll i

Fel! Okänt namn på

arbetslöshetsförsäkringen väntas inte ha några budgetmässiga konsekvenser nästkommande budgetår, utan först påföljande år.

4.3 Finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen har betydelse

Det är av betydelse för incitamenten hur arbetslöshetsförsäkringen är finansierad. I dagens system finansieras arbetslöshetsförsäkringen med generella skatter som täcker ca 95 procent av arbetslöshetsförsäkringens kostnader. På marginalen är den statliga subventionen av arbetslöshetsförsäkringen 100 procent. Detta innebär att vare sig arbetsgivare, löntagarkollektiv eller enskilda individer, behöver finansiera kostnaderna för en högre arbetslöshet.

Allians för Sverige föreslår att arbetslöshetsförsäkringen skall vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Egenfinansieringen föreslås öka med 10 miljarder kronor. Detta innebär att alla förvärvsarbetande får välja vilken a-kassa de vill tillhöra. Genom att a-kassan blir obligatorisk kommer antalet medlemmar att öka väsentligt såväl i de a-kassor som är knutna till fackföreningar eller intresseorganisationer som i den helt fristående Alfa-kassan. Därmed bortfaller behovet av ett särskilt bidrag för administration av grundbeloppet i Alfa-kassan (anslag 22:4), då alla som erhåller arbetslöshetsersättning också är medlemmar i kassan.

För att förhindra att den enskildes kostnader för arbetslöshetsförsäkringen blir alltför höga föreslår Moderaterna att ett tak på 300 kronor införs för avgiftshöjningen i a-kassan. Vi anser också att det är rimligt att arbetslösa befrias från att betala medlemsavgift.

4.4 En ny struktur för arbetsmarknadspolitiken

Arbetsmarknadspolitiken bedrivs i dag inom ramen för en komplicerad organisatorisk struktur. Arbetsmarknadsverket (AMV) svarar för huvuddelen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och består av Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och en länsarbetsnämnd i varje län. I länsarbetsnämnderna ingår bl.a. de offentliga arbetsförmedlingarna. Såväl AMS som länsarbetsnämndernas arbete leds av styrelser som består av politiker och representanter för arbetsmarknadens parter.

Ett problem med dagens system är att riksdag och regering inte definierat tydliga mål för arbetsmarknadspolitiken. Därför måste Arbetsmarknadsstyrelsens (AMS) mål – att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt – tydliggöras och AMS befrias från en politisk överstyrning som förhindrar ett effektivt arbete. En politik för att matcha och aktivera arbetslösa är en naturlig komponent i Moderaternas program för att göra det enklare att anställa.

Allians för Sverige föreslår att arbetsmarknadspolitiken effektiviseras. Därvid prioriteras ökade resurser för matchning mellan arbetssökande och lediga jobb, ökad konkurrens och förbättrad kontroll. En enhetlig myndig-

hetsorganisation införs, myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskas.

Alliansens förslag innebär att länsarbetsnämnderna läggs ner. Det är naturligt att verksledningen har möjligheter att fatta beslut om hur verksamheten på de olika regionala arbetsmarknaderna skall utformas. Moderaterna menar också att en förändring av AMS organisation för att begränsa det politiska och partssammansatta inslaget i verksamheten, naturligen leder till att verksledningen får ett större ansvar för hur arbetsmarknadspolitiken skall utformas, dvs. hur anslagna medel skall fördelas mellan förmedlingsverksamhet och åtgärder.

Genom att AMS verksledning själv kan avgöra inriktningen på arbetsmarknadspolitiken finns incitament och verktyg för AMS att köpa in utbildningstjänster från annat håll. Därmed kan AMS bättre anpassa verksamheten till hur det ser ut på arbetsmarknaden.

4.5 Särskilda insatser för arbetshandikappade

Regeringen har genomfört en höjning av lönebidraget. Moderaterna vill gå ett steg längre och tillför ytterligare 200 miljoner kronor åren 2005, 2006 och 2007 till anslag 22:4 Lönebidrag och Samhall. En del av dessa medel kommer att användas under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid där de utgör ett viktigt inslag. Se vidare motion ”Arbetshandikappade har rätt till ett aktivt liv” 2005/2006:A295.

4.6 En utökad lönegaranti

Allians för Sverige föreslår att bankernas allmänna förmånsrätt i företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 procent till 100 procent från den 1 januari 2006, vilket gör att statens kostnader för lönegarantin kommer att öka.

4.7 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Stiftelsens statliga finansiering föreslås avvecklas och anslaget utgår.

5 Utgiftsområde 14 – Arbetsliv

5.1 Arbetsdomstolen

Moderaterna har tidigare kritiserat Arbetsdomstolen för att den är partssammansatt, vilket vi menar strider mot rättssäkerhetskraven. Vi menar dock att specialdomstolar kan behövas. Det finns ett växande behov av specialkompetens för att kunna bedöma arbetsrättsliga förhållanden mellan arbetstagare och

Fel! Okänt namn på

arbetsgivare. Moderaterna föreslår därför att Arbetsdomstolen besätts med ordinarie domare. Domarna bör ha dokumenterad kompetens i arbetsrätt.

5.2 Myndighetsbesparingar

Allians för Sverige föreslår ett besparingsprogram inom den statliga byråkran. Antalet myndigheter har ökat i snabb takt under de senaste åren. Samtidigt visar Ekonomistyrningsverkets undersökningar att bara omkring hälften av myndigheternas anslag går till kärnverksamheten. Resten går bl.a. till att täcka kostnader för lokaler, IT-stöd och administration.

Moderaterna och våra allianspartier föreslår att avvecklingen av Arbetslivsinstitutet som ett självständigt verk börjar under 2006 och att anslagen till Arbetsmiljöverket, som gjort omfattande personalförstärkningar under senare år, dras ner.

5.3 Särskilda utbildningssatsningar m.m. tas bort

Anslag 23:3 som avser kostnader för funktionsutbildning, styrelseutbildning och allmänna informationsinsatser inom arbetslivsområdet samt viss EU-bevakning tas bort. Moderaterna menar att arbetsmarknadens parter själva skall kunna bekosta dessa insatser. Arbetslivsinstitutet, som i dagsläget administrerar bidraget, föreslås läggas ner 2007 av Allians för Sverige.

5.4 Ombudsmannen mot diskriminering

Moderaterna föreslår att de fyra ombudsmännen – som har i uppdrag att utöva tillsyn över diskriminering i arbetslivet – slås ihop till en gemensam myndighet.

Under utgiftsområde 14 slopas därmed anslagen 23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning samt 24:1 Jämställdhetsombudsmannen. Under utgiftsområde 8 slopas Ombudsmannen mot etnisk diskriminering och under utgiftsområde 9 Handikappombudsmannen.

Förslaget får också till följd att Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering sammanläggs. Under utgiftsområde 14 föreslås ett nytt anslag kallat 24:4 för den nyinrättade myndigheten kallad Ombudsmannen mot diskriminering.

Stockholm den 5 oktober 2004

Anders G Högmark (m)

Patrik Norinder (m)

Magdalena Andersson (m)

Anna Lindgren (m)

Henrik Westman (m)

Tobias Billström (m)